

ROZWOJ

Cena abonamentu:
 w ŁODZI
 Kwartalnie Mk 60.00
 Miesięcznie „ 20.00
 za roznośnienie
 60 fen. miesięcznie
 Z przes. pocztowa;
 Kwartalnie Mk. 69.00
 Miesięcznie „ 23.00
 Po za Łodzią egz. 90 f.
 w Amer ce 1/2 dolara
 miesięcznie
Kalendarzyk:
 Wtorek 20 Sulpicjusza
 Środa 21 Ur. św. Józefa
 Czwartek 22 Sotera

REDAKCJA
 w ŁODZI
 Al. Kościuszki 41.
 TELEFON 28.

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY I LITERACKI

Wtorek, dnia 20 kwietnia 1920 roku.

Z Warszawy i z biur ogłoszeniowych ogłoszenia do „Rozwoju” przyjmuje wyłącznie „Reklama Polska”

CENA OGŁOSZEN: Przed tekstem m 250 w taksie m. 5 za tekstem 2 mk. makrologi mk 1,50 za wiersz petitowy. Drobne ogłoszenia 40 fenig za wyraz Komunikaty mk. 5.—. Ogłoszenia zamiejscowe 10 proc drożej. Ogłoszenia zagraniczne 50 proc drożej. Stronica przed tekstem w tekście dla ogłoszeń podzielona na sześć lamów za tekstem na 5 lamów. W tekście i przed tekstem przyjmujemy ogłoszenia i nekrologi i tylko na 2, 4, lub 6 lamów w Artykuły bez oznaczenia honorarium uważa Redakcja za bezpłatne. Można zamawiać „Rozwój” w ZGIERZU u p. Lacha, Kiosk.

**DZIS
PREMJERA!**

**DZIS
PREMJERA!**

Niaodwołalnie tylko 7 dni! — Najpotężniejsze arcydzieło filmowe obecnego sezonu

TOSKA

Dramat w 6 aktach wytwórni „Cezar” w Rzymie, z nieporównaną tragiczką włoską

FRANCESKA BERTINI

w roli głównej.

Rolę Toski Bertini zaliczyć może do najwspanialszych klejnotów swego repertuaru. Krescji podobnej nie widziano dawno. To co dała z siebie Francesca Bertini jest szczytem gry aktorskiej, jest doskonałością, najdalej posuniętym bólem tragizmem i rozpaczą duszy ludzkiej. Przepycha czesny naśladowany do złudzenia.

Początek przedstawienia o godz. 5 pop.

Ostatnie sukcesy wojsk polskich.

Bitwa pod Zwiąhlem.

Wśród niezwyklej ciszy nocy, pisze Kur. Perlin. kompanie wymaszerowują jedna za drugą. Niebo zamglone, księżyc przyświeca blaskiem przyćmionym. Po przejściu ostatniej kompanii przez most, po obu stronach szosy roztoczył się obraz pół niczem niezarośniętych. O godz. 12 w nocy pada naraz komenda, aby opuścić bitą drogę i zboczyć w niewiadomym kierunku. Ten niewiadomy kierunek denerwuje opieką żołnierza, który pochodzi przeważnie z Dąbrowy Górniczej i nie był jeszcze w ogniu.

Posłano patrola po przewodnika. Uplywa kwadrans czasu. Żołnierze, stosownie do rozkazu, zachowują się nadzwyczaj cicho, aby niczem nie zdradzić swojej obecności. Wszyscy stoją nieruchomi, milczący. Żadnego szmeru — nigdzie! Od księżycy tylko gdzieś zamajaczy cień powiewny jak mgła i rozplywa się. Chwilami przeływa ciszę głos czajki.

Wraca patrol i przyprowadza z sobą przewodnika. Jest nim mężczyzna stary, siwy — lat około 70, ale tegi, jak dąb. Typ olbrzyma. Mógłby posłużyć za model do walki tyrańca, gromącego centaurów. Po naradzeniu się z nim, kolumny ruszają naprzód, wolno, bardzo wolno.

Rozkaz majora Zawadzkiego, dowódcy pułku, zmusza do pośpiechu. O godz. 4 z rana kompanie zatrzymują się naprzeciwko wsi. Pierwsza rzecz, jaka się rzuca w oczy, to cerkiew, a potem pałacyk, stojący na uboczu, w którym znajduje się sztab bolszewicki, pograżony we śnie. Kompanie cicho, sprawnie rozwijają się w tyralferkę, otaczając wieś z trzech stron. Pada cicha komenda: bagnet na broń, bezpiecznik otwórz!

Nasz przewodnik, Makar Barbaruk, który ma prowadzić pierwszych ludzi do wsi, gdzieś zniknął, jak kamień w wodzie.

Wracająca najpierw komp. 5-ta powitana została pojedynczymi strzałami, lecz wpada do wsi, jak wichur. Bolszewicy widocznie zostali obudzeni. Ale było już zapóźno. Kompanie nasze pędzą, naciskają! Tu nikt, zgiełk, strzały, — bitwa! Żadnego zamieszania w naszych szeregach. Odwrotnie, wśród bolszewików kompletny

zamęt. Niektórzy z nich postanawiają drogo sprzedać życie. Ci i owi poedywają, bronią się zaciekle. Głównie jeden z telefonistów. Artyleria ich, ustawiona przy lasku, zaczyna bić na rezerwę jednego z naszych pułków. Kompanie nasze przebiegają i bagnietem zdobywają pierwszy kulomiot, znajdujący się na dachu. Cała akcja została z tą chwilą skierowana w celu zdobycia artylerji, która pomimo, że konie były założone i gotowa była do ucieczki, dostała się w nasze ręce. Dostały się 4 armaty. Pierwszą z nich zdobył szeregowiec Domagała. Tak samo zdobyty został karabin maszynowy, ustawiony na wierzy cerkiewnej, który siał grat kul.

Walka obfitowała w pewne dramatyczne momenty, szczególnie podczas zajęcia sztabu bolszewickiego.

Wyprawa była skończona. Dzięki świetnemu kierownictwu dowódcy pułku, majora Zawadzkiego, kap. Gullon'a, por. Sitki i in., odniosła ona zupełny sukces. Zbrano zdobyczy: 4 armaty, 6 karabinów maszynowych i jeńców.

O godzinie 7 rano upojone radością zwycięstwa nasze jednostki bojowe odmaszerowały z powrotem do Zwiąhla.

I. H. M.

Zajęcie Chojnka.

Młsk. Pisma tutejsze omawiając sytuację na froncie wschodnim piszą, co następuje: Mimo wszelkich strat, jakie armja sowiecka poniosła w ostatnich czasach na froncie polskim nie poniechała Moskwa kontynuowania ofensywy. Bolszewicy sprowadzają z głębi Rosji coraz nowe siły, które wcielają do pierwszych linii.

W rejonie Wołkowiec i Giełduszkowa na Podolu rozpedziły nasze wojska znaczne siły bolszewickie, rozbito czarną brygadę piechoty, przyczem zdobyto jedną baterję, 16 kulomiotów i mnóstwo materiału wojennego, oraz wzięto do niewoli wielu jeńców. Wyzyskując wyczerpania przeciwnika, wojska polskie zajęły na Polesiu stację kolejową Chojniki, leżącą na południowy wschód od Kalenkowicz.

„Front nasz jest nie do ruszenia!..“

Wywiad z dowódcą frontu wołyńskiego, gen. Listowskim.

Korespondent „Gaz. Wieczornej” odbył interesujący wywiad z gen. Listowskim, który oświadczył, co następuje:

— Chyba już z samych komunikatów bojowych okazuje się jasno, że wszelkie powątpiewania o siłę naszych pozycji są najzupełniej bezpodstawne i pochodzą z kombinacji fantastycznych ludzi, którzy o strategji nie mają najmniejszego wyobrażenia, a żądni są ciągle wiadomości nadzwyczajnych, jakie na froncie defoniznym nie zdarzają się często.

Mogę zaświadczyć sumiennie, iż obecna nasza sytuacja na froncie wołyńskim jest bardzo dobra.

Co prawda, bolszewicy atakowali nas niestrudzenie i użyli przytem sił przeważających. I czem to się skończyło? Doszło mianowicie do tego, że ostatnie ich ruchy ofensywne osobiście pod Zwiąhlem zalamaly się na całej linii wobec nam i bohaterskiej postawy oddanych.

Łazy żołnierzy. Stracili przy tej akcji nadto bolszewicy 11 armat i wiele kulomiotów.

Pomimo tej klęski — wedle moich informacji — bynajmniej nie myślą dać za wygraną.

Owszem — są symptomy, które uprawniają to przypuszczenie, iż bynajmniej nie zaniechali wobec nas zamiarów ofensywnych. Świadczy chyba o tem najwymowniej ta okoliczność, że gromadzą bezustanku na naszym froncie coraz to świeże dywizje, a ostatnio odlegli nawet

która walczy po ich stronie przeciwko Polsce. Słowem — wzmacniają swój front statecznie i wytrwale.

Ostatnia klęska, przez nich poniesiona, podlegnęła za sobą nadto ten skutek, że — jak to widać z przyjętych przez nas rozkazów bolszewickich — po chybotnej ofensywie pod Zwiąhlem

dowódcy zostali oddani pod sąd.

Obecnie zaangażowali nawet w swoją służbę liczących austriackich oficerów, powracających z niewoli do kraju.

Nie brak też w ich służbie oficerów — Rusinów.

— A jak się ma sprawa z agitacją bolszewicką wśród ludności na Wołyniu? — wróciłem.

— Nie myślę wcale zaprzeczać istnieniu takiej agitacji. Ale muszę wobec tego równocześnie zauważyć z naciskiem, że naogół niema ona widoków powodzenia i nie stanowi poważniejszego niebezpieczeństwa dla naszych tyłów. Nie trudne to będzie do zrozumienia dla każdego, kto zna, tak dobrze, jak ja, psychikę chłopów wołyńskiego. Jemu bowiem imponuje każda siła, którą widzi, a wojna tyloletnia nauczyła go cenić ją. Chłop tutejszy patrząc z bliska na nasze zapasy świeżego materiału żołnierskiego, który obecnie ćwiczymy, nabrali zaufania do nas. Gorzej w tej mierze mają się rzeczy na terenach, znajdujących się tuż za frontem, za linią bojową. W tym pasie bowiem chłopcy są ogromnie wyczerpani i pragną pokoju, a przynajmniej tego, iżby ostrzelwanie ich wsi ustało.

— Ale czy, również naszego żołnierza nie wy-

czepiała wojna?

— Bynajmniej! Żołnierz czuje się świetnie. Duch i nastrój wojsk nie pozostawia nic do życzenia. Mam u siebie byłych żołnierzy z armji austriackiej, rosyjskiej, pruskiej, jak nie mniej b. legionistów, ale w nich wszystkich jest duch jeden i ten sam, bo to urodzeni żołnierze. Brak mi tylko oficerów świeżych na miejsce tych, którzy demobilizują się.

— A jak się mają — panie generale — sprawy z zaopatrzeniem armji frontowej?

— W pierwszych miesiącach b. r.

destawa na front była dobra.

Teraz wszelako, gdy mam nową wązkotorową linię kolejową aż pod sam front, skutkiem czego uniknie się straty czasu na przeladowywanie z wązkotorowych wagonów do szerokotorowych, wszelkie braki pod powyższym względem są wykluczone.

— Dlaczego wszelako nasze ostatnie komunikaty bojowe zawierały w sobie pewne niejasności?

— Przyznam się otwarcie — odparł wesoło gen. Listowski — że tych niejasności dopatrzeć się nie mogę. A zatem: bolszewicy runęli na nas z ogromną siłą i cóż zyskali? Front nasz w pewnych miejscach wygiął się, co jest zjawiskiem naturalnem we wszystkich kompanjach, ale

nie przerwał się nigdzie,

taki jest elastyczny, ale spoisty. Mogę śmiało stwierdzić, że mimo wszystkie ataki bolszewickie i coraz to nowe formacje, wprowadzane przez nieprzyjaciela do boju.

Front nasz jest nie do ruszenia!

każdy fachowiec uzna tę prawdę, skoro uświadomi sobie, że dzieli nas od bolszewików taka można przeszkoda, jaką est rzeka Stuzł. Oparci o nią nie potrzebujemy lękać się żadnych niespodzianek przy takim żołnierzu, jak nasz szary bohater, który widząc, że w całej Europie jest już spokój, nie rzucił i nie rzucił przynigdy broni, dopóki nie ubezpieczy Ojczyznę takich granic, jakich jej potrzeba dla pokojowego a trwałego rozkwitu.

Na frontach bojowych.

WARSZAWA. 19 4. (PAT) Komunikat sztabu generalnego wojsk polskich.

W północnej części Polesia i na odcinku litewskim grupuje nieprzyjaciela w dalszym ciągu nowo-napływające oddziały zasilające jego front. Stwierdzono w okolicy Rzeczyce nową dywizję nieprzyjacielską. Na całym froncie utarczki oddziałów wywiadowczych. Pozatem sytuacja bez zmiany.

Kuliński pułkownik

Rozważania oswobodzenia Wilna

WILNO. 18 4. (PAT). Uroczysty obchód wyzwolenia Wilna rozpoczął się w niedzielę. W południe otwarto wystawę: „Wilno podczas wojny“ zawierającą oddziały „Wilno za czasów carskich, niemieckich, bolszewickich i wreszcie polskich. Całe miasto przystrojone zielenią sztandarami o barwach narodowych oraz transparentami noszącymi napisy: „Niech żyje Piłsudski, „Cześć obrońcom“, „Chwała orężowi polskiemu“. Na obchód przybyły delegacje licznych organizacji wojskowych i cywilnych. Depesze gratulacyjne nadeszły: Marszałek Sejmu Trąpczyński, gen. broni Szeptycki, Rady miejskie i prezydenci: Krakowa, Grodna i Mińska, biskup miński ks. Łoziński, rektor uniwersytetu Iwowski o Hulban i wielu innych. O godz. 4 po południu wielotysięczny pochód udał się na cmentarz poległych przy wyzwoleniu Wilna.

Na czele pochodu kroczyły delegacje władz wojskowych, cywilnych i miejskich stowarzyszeń i instytucji społecznych, następnie kler w szatach żałobnych z biskupem Matulewiczem na czele. Pochód zamykał oddział ułanów Dąbrowskiego.

Na cmentarzu odprawiono modły żałobne poczem wygłoszono liczne przemówienia. Mówcy podnosili czyn wojska polskiego oraz dzielność naszego żołnierza. Po oświeśnianiu pieśni narodowych, pochód rozwiązał się. W uroczystościach uczestniczyli szefowie oraz oficerowie misji angielskiej i francuskiej.

Przyczyny olbrzymiego strajku włókienniczego.

(o w.) Strajk włókienniczy, który się rozpoczął jest nieszczęśliwym dla naszego miasta. Licząc że 40,000 robotników strajkuje i oceniwszy ich średnie zarobki na 50 mk. dziennie mamy sumę dwóch milionów dziennie.

Tych 2-ch milionów niezarobi bracia tobońnicza, — te 2 miliony niewypłacone dziennie, jakże ciężko zawazają na losie robotnika i jego rodziny. Chcąc się poinformować i naradzić, redakcja „Rozwoju” wysłała przedstawiciela do jednego z najwybitniejszych przemysłowców łódzkich z prośbą o wskazanie jakiegokolwiek drogi, do przerwania strajku. Przecież te masy ludzi muszą żyć; trzeba im dać zarobek. A podwyżka jest też konieczna; ceny artykułów pierwszej potrzeby poszły niezmiernie w górę. Przytem i fabrykanci na tem cierpią.

Na te wywody naszego przedstawiciela odparł pan X. co następuje.

Zgadamy się z panem, produkty dzisiaj poszły w górę i my też chcemy robotnikowi dopomódz, dając zwyczaj w sumie około 100 pr. Wygórowanych żądań robotników, dochodzących niekiedy 600 proc. absolutnie nie uwzględnimy. Nie chodzi tu nam w danej chwili o naszą kieszeń.

Zwyczajki te musi zapłacić kupujący nie my, a przeto urosła tylko ogólna drożyzna —

Gdyby koniunktury na rynku były takie że mogli byśmy to zrobić nie wahałoby się przed tem zwłaszcza że nie my ją płacimy tylko społeczeństwo. Prawdopodobnie za 2 lub 3 miesiące te zwyczajki będą zupełnie racjonalne o ile podniesienie cen artykułów pierwszej potrzeby pójdzie w tym tem — ale dzisiaj pomimo najlepszej woli ustąpić nie możemy.

W ośmym strajku rzecz charakterystyczna, ciągnął dalej nasz interlokutor — kwestie materialne nie są najważniejsze. Dzisiaj najważniejszymi momentami, które się wysuwają są w obecnym strajku czynniki natury moralnej.

Nie jesteśmy ma natami, nie możemy odrzucić dobrych stron Związków Zawodowych ich zasług dla podniesienia dobrobytu — wśród

robotnika, ale w ostatnich czasach Związki Zawodowe weszły na zupełnie fałszywe tory. Strajk czysto ekonomiczny — o ile nie żada absurdalnych zwyczaj — jest na miejscu — jakkolwiek zauważył bym że strajk zawsze się kończy tym czyi powinien zaczynać to jest układani. Sądze iż przy dobrych chęciach z obydwóch stron, strajku zawsze daleko się unikał, gdyż przynosi on grube straty jednej i drugiej stronie.

Związki Zawodowe, podkreślamy tu jeszcze z naciskiem, mówił p. X., dopomagają do dobrobytu robotnika — ale prowadzone przez ludzi inteligentnych i nie partyjników którzy widzą w Związku Zawodowym nie środek na podniesienie dobrobytu a filię tej lub owej partji, chcącej dzięki udziałem strajkowi zwiększyć swoje wpływy na masy.

Komunistyczne żądania postawione nam przez Związek np. zakaz wywozu czegokolwiek z własnej fabryki, dysponowania wewnętrzną siecią telefoniczną i t. d. robi to, że stawia walke na b. drażliwym punkcie. Postawienie takich żądań dowodzi nam że nie jesteśmy już właścicielami ani kierownikami naszych fabryk. Ponieważ własność prywatna do dziś dnia nie została zniesiona w Polsce (jak obok Rosji) przeciwko takim zakusom związków bronie się będziemy najenergiczniej!

Musimy przeamie strajk musimy Związkom Zawodowym wskazać ich właściwy cel i zadania. Bez tego, moralne warunki pracy nie wrócą nigdy.

Owszem, życzy my robotnikom jak najlepiej a i dlatego radzimy im zastanowić się czy rozsądnie postępują ich Związki Zawodowe?

Mimo tych twardych słów nasz sprawodawca wyniósł wrażenie iż dalo by się uzyskać porozumienie o ile by Związki Zawodowe zrezygnowały z kilku drugorzędnych postulatów.

A ponieważ strajk jest nieszczęściem zwłaszcza dla robotników — Wzywamy chętnych do pracy niech pertraktują dalej i przyczynią się do zmniejszenia trwania strajku.

do urzędników państwowych 9-ej kategorii, pierwszych pomocników pisarzy do 10-ej kategorii, drugich pomocników pisarzy do 11-kategorji urzędników państwowych.

— Z Giełdy Łódzkiej: a) Wczorajsze notowania na Giełdzie Łódzkiej przedstawiają się w sposób następujący: ruble carskie w 500-ch w żądaniu 203, w transakcji 198; dumskie 1000 ar w żądaniu 53. Franki francuskie w żądaniu II. 75 w transakcji 11 25. Funt sterlingi w żądaniu 750, w transakcji 747, 50 746. 5 proc. Listy Zastawne m. Łodzi- w żądaniu 196; Czeki na Berlin w żądaniu 279.

Waluty słabo; akcje przemysłowe mocne.

— Pensje dla nauczycieli. a) Pobory miesięczne za miesiąc kwiecień, wynagrodzane za godziny nadetatowe, oraz wyrównania dodatków dla nauczycieli szkół powszechnych miejscowych wypłacane będą w d. 21, 22 i 23 bm. w porządku następującym: środa, d. 21 bm. nauczycielstwu szkół od № 1 do 60; czwartek, 22 bm. od № 61 do 120; piątek, 23 bm. reszta MM szkół. Kwity upoważniające do odbioru będą wydawane w biurze Wydziału, w przeddzień wypłaty w godz. od 1 — 3 po południu.

Z Tow. Krajoznawczego. a) Przy licznych udziale członków odbyło się miesięczne zebranie Tow. Krajoznawczego, które zajął prezes oddziału łódzkiego dyr. J. Czeraszewicz.

Prezes zęgnął serdecznie zasłużonego członka zarządu i przewodniczącego sekcji wycieczkowej przez lat parę, a ostatnio skarbnika Bronisła Jasińskiego, który opuszcza Łódź, przenosząc się do Warszawy.

Wiceprezes Oddziału p. Konrad Fiedler złożył sprawozdanie ze zjazdu, odbytego w tygodniu ubiegłym w Warszawie, oraz przedstawił program wycieczek, opracowany przez sekcję wycieczkową na pierwsze półrocze, a raczej do końca lipca rb.

W drugiej części zebrania wygłosiła odczyt „O Chemszczyźnie” p. Alicja Matyszkówna.

Odczyt ilustrowany przezroczeniami z mapą tablic statystycznych, wykonanych przez sanit prelegentkę opracowany został gruntownie na podstawie wydanych ostatnio danych naukowych i statystycznych, a przedewszystkiem kapitalnego dzieła prof. Romera p. t. „Atlas statystyczny Polski”.

— Zamknięcie Urzędu Walki z Lichwą. 19 stycznia 1920 r. na mocy rozporządzenia prokuratora przy Sądzie Okręgowym w Łodzi Urząd Śledczy zabrał wszystkie akta i dokumenty Oddziału Łódzkiego Urzędu Walki z Lichwą i Spekulacją. Z tego powodu i od tego czasu instytucja ta postawiona pod zarzut, faktycznie przestała istnieć.

Rozumiejąc swe obowiązki względem ludności i swe zadania wobec szalejącej drożyzny oddział do obecnej chwili robił próby starania, wznowienia swych czynności, lecz w warunkach, jakie wytworzyły się, działalność oddziału stała się zupełnie niemożliwą.

Wobec tego z inicjatywy Oddziału Urząd Główny postanowił czynności Oddziału Łódzkiego zawiesić do czasu, dopóki prawidłowa działalność jego będzie znowu umożliwioną.

Dla załatwienia spraw będących w toku, zaległych, została wyznaczona specjalna Komisja Komisja Likwidacyjna.

— Rozbiórki domów. a) Delegacja budowlana zakwalifikowała do rozbiórki następujące domy drewniane, grożące zawaleniem z powodu starości.

Rudolfa Radkego, Krótka-Franciszkańska 15, Włafa Marcisza, Nowo Zglerska 2, Mateusza Nowaczyka Żelazna 10, Edwarda Jerze, Żelazna 8, Andrzeja Zyberty, Wagnera 9, Józefa Kwiatkowskiego, Pograniczna 2/Walentego Adamczeskiego, Pograniczna 66, B. Kenigsberga Zakątna 65, Mordka Goldberga Nowo-Króka 9, Jakóba Millanera, Wierzbowa 14, D. Pacera, Fajtra 27, Juliusza Lekmana, Przędzalniana 19 Szal Zybermana, Młynarska 14, Emilji Plinickiej Częstochowska 15, Wacława i Jana braci Zamrzyckich, Cymera N 7.

Przylączenie podmiejskich gmin do Łodzi.

a) Ludność wiejska gminy Brus, tulżicz okolicznych wsi, należnych do gminy Rzew, względnie gm. Rąbień, mianowicie Srebrnej, Dąbrowy, starego Złotna i Leonowa, wysłała do ministerjum spraw wewnętrznych, do Województwa Łódzkiego i do Starosty najpowiat łódzki z memorjałem w sprawie przeprowadzenia zmian terytorjalnych odnośnie do gminy Brus. W memorjum zaznaczono że gmina Brus liczy 9247 mieszkańcy w tem przypada 6503 bezrobotnych względnie robotników, reszta na ludność produkującą. Wynika że ludność pierwszej kategorii stanowi 70 proc.

Tego rodzaju ustosunkowanie społeczne i ekonomiczne jest powodem ciągłych konfliktów i niezgodności starć i antagonizmów na tle politycznym i paraliżuje wszelką produktywną i skuteczną pracę w dziedzinie gospodarki gminnej, ze szkodą dla ogółu.

Koszty utrzymania szkół, do których przyszczą 00 proc. dzieci robotników, ponoszą wyłącznie gospodarze, podczas gdy ani robotnicy ani przedstawiciele przedsiębiorstw na terenie gminy znajdujących się, w których ci ostatni pracują, nie ponoszą z tego tytułu żadnych wydatków — Celam przywrócenia normalnego stanu rzeczy i zapewnienia warunków pożytecznego spokoju rozważyła zarząd gminy

mieszkańcy gminy występują z dezyderatem: I wyłączyć z gminy Brus, miejscowości o charakterze robotniczym i przyłączyć do Łodzi, względnie utworzyć oddzielną jednostkę, albo przynajmniej za wsi Nowe Rakicze, Chachuła, Wolfówkę, a przedewszystkiem Ruda Pabjanicką — wsię Gąska stara i Gąska Nowa przyłączyć do gminy Gospolarz.

Natomiast przyłączyć do gminy Brus wsię Srebrna i Dąbrowa (gm. Rzew), przedmieście Staro Złotno i Leonow gm. Rąbień. W skład gminy Brus wejść wówczas mieszkańcy 2119 produkujących i 1427 bezrobotnych (na przestrzeni 4141 morgów).

Zatem uwarstwienie społeczne ulegnie zmianie na korzyść ludności produkującej, i jednocześnie możnaby w razie zaakceptowania projektu przenieść siedzibę Urzędu gminnego do wsi Brus, leżącej w centrum zakreślonego terytorjum. Projekt powyższy jest wyrazem żądań całej ludności i oparty na uchwałach odnoszących wsi.

Jak się dowiadujemy Starostwo przychyliło się do żądań przedstawionych w memorjałach i oinną swą przedstawi wojewodzie.

Pożądanem byłoby również przyłączenie do Łodzi gminy Chojny ewentualnie położone tam wsi przyłączyć do Ruty Pabjanickiej.

KRONIKA.

— Ze Staw nauczycieli. Dnia 21-go kwietnia (w środę) o godz. 8-ej wiecz. w lokalu klasnym (ul. Kościuszki, 17 II p) odbędzie się posiedzenie sekcji matematycznej przy Towar-

zystwie Nauczycieli Szkół Wyższych i Średnich na którym dyr. Wiśniewski wygłosi referat: „Dydaktyka arytmetyki”.

— Pensje urzędników gminnych.

a) Wydział powiatowy Sejmiku Łódzkiego, na wczorajsze n posiedzeniu postanowił zaliczyć

Samochody ciężarowe

Wydział Handlowy Sejmiku Łódzkiego i brzeskiego sprowadził 5 samochodów ciężarowych z Berlina, zapłaciwszy za nie 500,000 Marek polski h.

Samochody te służyć będą do przewożenia zboża, oraz różnych artykułów pozakontyngentowych z Łodzi do składnic w powiecie łódzkim i brzeskim.

Aresztowanie kweatarke. a) Wczoraj pojechała aresztować 18-letnią kweatarke N., która podczas sprzedaży znaczka na Koło Bałuckie P. M. Sz., przywłaszczyła sobie większą kwotę pieniędzy. Kweatarke N. zdezaszkował jeden z przechodniów, który, obserwując ją, zauważył, iż zamiast do puszek ofiarowane pieniądze chowała, w celu przywłaszczenia dla siebie.

Podczas osobistej rewizji, znaleziono ukryte pieniądze w pończosze, pod suknią w kieszeni i t. p. Złodziejkę odesłano do Urzędu Śledczego.

Sprawy robotnicze.

Rady Okręgowej Pol. Związków Zawodowych. W lokalu przy ul. Głównej 31, odbyło się zebranie Rady Okręgowej, Polskich Związków Zawodowych. Przewodniczył poseł St. Helich, sekretarzem p. Dirko. Obecni byli delegaci Związku włóknistego „Praca”, żelaznego, gazowniczego, elektrotechników, strażaków, murarzy, robotników rolnych.

Projekt budżetu Rady złożono na wszystkie związki, który został przyjęty i obowiązywać będzie od 1 kwietnia r. b. Projekt ten każdy z pomyslnych członków Rady przedstawi na posiedzeniu swego zarządu dla ostatecznego zaakceptowania.

Sprawozdanie z robót budowlanych w Łodzi i Kaliszu zdawał p. Bednarczyk, zaznaczając, że w Łodzi roboty te są na ukończeniu.

Do prezydium Rady wybrani zostali p. Krupański, (prezes), K. Zawadzki i Łuczycki (wiceprezesi), Niedźwicki (skarbnik).

TEATR I SZTUKA.

TEATR POLSKI.

Dzisiaj wtorek Teatr gra „Zmartwychwstanie”, polski dramat Tolstoja w artystycznej interpretacji całego zespołu z pp. Żbikowską i Rychłowskim w głównych postaciach. Jutro wieczór humoru i śmiechu na „Zażyłym Automobiliście”.

Występy St. Wysockiej.

Najgenialniejszą w ołP. Isce przedstawicielką ról tragicznych p. Stanisława Wysocka wystąpiła na scenie łódzkiej raz pierwszy w słynnej tragedji Hofmanna p. t. „Elektra”, którą Teatr Polski wystawia na popis wielkiej artystki poraz pierwszy we czwartek dnia 22 b. m. „Elektra” zajmuje pierwszorzędne miejsce w literaturze europejskiej, nie wątpliwie więc Teatr wystawiając ten utwór gotuje Łodzi teatralnej prawdziwą ucztę artystyczną przygotowaną przez tak wybitnego reżysera jakim jest p. Wysocka. Dopelnieniem wieczoru będą „Sędziowie” Wyspiańskiego z p. Wysocką w roli Jewdochy.

Komunikaty.

Zebranie.

Zebranie Czeladzi kowalskiej ma się odbyć w dniu 25. 4 b. m. o godzinie 3 p. w Rursurcie Rzemieślniczej. O liczne i punktualne przybycie uprasza.

Zarząd. 1255.

Grand Kino.

Dzisiaj i dni następnych wspaniały, nad wyraz efektowny i wzruszający dramat w 6 częściach p. t. „Trylogja Doriny” z głośną z pięknosci rzymianką, Piną Menichelli w roli głównej.

Kino Polonia. Od dzisiaj demonstruje się ciekawy dalszy ciąg głównej serii „Protea” Poprzednie serie cieszyły się niezwykłym powodzeniem.

Konstytucja ulegnie zwłoce.

Komisja Konstytucyjna miała obradować po świętach Opóźniony przyjazd. Zabrakło plenum. Naród żąda konstytucji.

(Od włas. korespond.)

WARSZAWA. 19 4. Kiedy w dniu 8 lutego była delegacja łódzka u p. Marszałka Sejmowego z życzeniami sześćdziesięcioletniej rocznicy urodzin, ten wyraził swój pogląd, że pięknie byłoby, gdyby konstytucję polską obiecał Sejm przygotował na dzień 3-go maja b. r.

Zdawał się ten termin dosyć długim, bo wszakże od czasu zwołania Sejmu Konstytucyjnego byłby to 15 miesięcy.

Okazało się, że komisja konstytucyjna podzieliła ten pogląd p. Marszałka i wyczekiwania narodu, bo przed świętami dano sobie termin zjechania się natychmiast po świętach i pracowania nad ułożeniem konstytucji.

Dzisiaj przed zebraniem się Sejmu prezydium komisji konstytucyjnej komunikuje, że te zebrania nie doszły do skutku, bo nie było kompletu. Przybyli bowiem ze stronnictwa ludowego 4 posłów, ze Związku ludowego trzeci, ze Zjednoczenia narodowego 5, z chrześcijańskiego klubu robotniczego 1, a z polskiej partji socjalistycznej — nikt.

Odbyła się więc tylko wymiana zdań, czy ma być wzór francuskiej czy angielskiej konstytucji.

Czyż to nie wstyd tak wielkie lekceważenie obywateli poselskich! Naród czeka na konstytucję już 15 miesięcy i domaga się jej od Sejmu!

Znowu pogwałcono prawa nasze w Cieszyńskim.

5000 dzieci polskich wydano na rękę Czechom.

Cieszyn. Komisja koalicyjna wydała dziś rozporządzenie o administracji szkolnej w Cieszyńskim w okresie plebiscytu.

Rozporządzenie to wywołało niesłychane wzburzenie, gdyż krzywdzi ono nas w ogromnym stopniu. Komisja odbiera Polakom 60 szkół

ludowych liczących około 5000 dzieci i oddaje Czechom równocześnie przeszło 300 nauczycieli polskich ze służby czeskiej. Nowa władza są tak pomysłna, że ludność polska jest w nich albo całkiem, albo prawie całkiem pozbawiona przedstawicieli.

Ucieczka z więzienia 8 szeregowców.

Niebezpieczni włamywacze. Zabójstwo kapitana Topolskiego. Zabójstwo przewodnika. Pochwycenie jednego ze zbiegów. Rewizja w pociągu do Białegostoku. Zbrodniarz Jakuszyński.

(Od włas. korespond.)

W więzieniu warszawskim, wojskowym przy ul. Dzikiej N 6, które było przeznaczone dla żołnierzy, zostających pod ścisłym nadzorem.

Osmiu więźniów wypuszczono na półgodzinny przechadzki po połowcu. Wraz z nimi ci rzucili się na wartownika, odebrali mu karabin a wtargnąwszy do izby dyżurnego zabrali jeszcze 6 karabinów i 2 rewolwery.

Na wściepły alarm wybiegł ze swego mieszkania kapitan Topolski z bronią w rękę. Nie zdążył jednak wyszperać, gdy całym strzałem został położony trupem na miejscu.

Następnie więźniowie sterroryzowali klucznika i wybiegli na ulicę.

Droga zastąpił im przodownik V rewiru i ujął jednego. Stał się w jego obronie koleczy i zaczął przodownika bagnietami.

Na wściepły alarm wybiegła policja, a następnie wojsko które poczęło ścigać więźniów zrewidowano wszystkie domy przy ul. Dzikiej, ale nikogo podejrzanego tam nie znaleziono. Uciekli z więzienia

- 1) Mieczysław Jakuszyński, szeregowiec 23 pułku piechoty,
- 2) Feliks Głuchowski,
- 3) Władysław Kaaj,
- 4) Szczygielski,
- 5) Mieczysław Gałęzowski,
- 6) Edward Siwy,
- 7) Marjan Nowakowski,
- 8) Czesław Czarnecki.

Przy ul. Okopowej wojsko goniąc jednego ze zbiegów dopuściło Czesława Czarneckiego, który dalej uciekać nie mógł wskutek silnego wyczerpania, więc sam oddał się w ręce policji i wojska.

Czarnecki objaśnił, że plan ucieczki był już ułożony 15 b. m. ale nie mógł być wykonany z powodu czujności straży.

Ułożył ten plan Mieczysław Jakuszyński,

słynny włamywacz, który wstąpił do wojska dla ukrycia władczych swych przestępstw. Tu jednak skradł pół miliona marek; w skutek tego zarzutem dostał się do więzienia.

Dowiedziano się wreszcie od schwytanego że więźniowie mieli wymknąć się do Białegostoku. Na skutek tej rewelacji zarządzono rewizję w pociągu wychodzącym z Warszawy do Białegostoku o godzinie 11 i pół w nocy, gdzie aresztowano 15 wojskowych i 6 cywilnych osób.

Podobno zdołano ująć jeszcze drugiego zbira, Właśnie wojskowe wystąpiły bardzo energicznie, aby odzyskać uciekinierów.

WYJASNIENIE URZĘDOWE.

WARSZAWA. 19 4. (PAT) Ministerstwo spraw wojskowych komunikuje: W dniu 18 kwietnia r. b. po południu zbuntowała się w wojskowym więzieniu śledczym pewna część więźniów, pozostających w więzieniu tym za przestępstwa' pospolite. Oberwładniwszy klucznika, wypuszczającego więźniów z cel na przechadzki, zbuntowani więźniowie odebrali mu broń, poczem jeden z nich strzelił do komendanta więzienia, kapitana Topolskiego, który będąc w pobliżu, pierwszy pośpieszył z pomocą napadniętemu klucznikowi.

Od strzału tego kapitan Topolski padł trupem na miejscu. Z zamieszania powstałego wśród warty, wskutek śmierci dowódcy, skorzystało 8 więźniów, którzy rozbroili posterunek i klucznika stojącego w bramie i uciekli. Przedsięwzięta natychmiast przez władzę wojskową środki zaradcze przywróciły niezwłocznie spokój w więzieniu, zarządzony zaś za zbiegłymi pociąg doprowadził dotychczas do schwytania dwóch zbiegłych aresztantów.

BYTOM. 19 4. (PAT) Strajk generalny pracowników kopalnianych i fabrycznych na Górnym Śląsku, który miał się rozpocząć dnia 19 b. m. NIE PRZY-SZEDŁ DO SKUTKU, gdyż sobotnia konferencja w Katowicach między pracodawcami, a pracownikami i w obecności delegatów Komisji koalicyjnej rządzącej

prowadziła do porozumienia. Pracodawcy przyznali 45 proc. podwyżki w płacy.

Uгода która zawarto w Katowicach jest zasługą polskiej Komisji plebiscytowej, która konferencję zwołała.

Zjazd delegatów.

W dniach 8, 9 i 10 b. m. w Warszawie w sali Towarzystwa Hygienicznego odbył się zjazd delegatów ze wszystkich dziedzin Polski, ale najliczniej była reprezentowana Małopolska.

Na otwarcie zjazdu przybył minister W. R. i O. P. p. Łopuszański, szef sekcji nauczania elementarnego Gasiorowski, wielu posłów Sejmowych i przedstawicieli różnych instytucji i Towarzystw. Zjazd otworzył mową powitalną p. S. Nowak, prezes Związku nauczycielskiego.

Następnie przemawiał p. minister o zadaniach ministerstwa już dokonanych, dokonywujących się oraz dokonujących się mających; o staraniach nad rozwojem szkół powszechnych, planie szkolnictwa powszechnego dla Królestwa, o zerwaniu stosunku z dawnymi pojęciami, o szkole elementarnej, a pojęciem o szkole powszechnej, zadanie której stanowi dać możliwie najwyższy stopień rozwoju umysłowego, i wstęp do szkoły średniej; o dążeniu do podniesienia wykształcenia nauczycieli, o braku nauczycieli, budynków szkolnych, koszty wzniesienia których wyniosą około 20 miliardów marek. W końcu p. minister zaznaczył, że ministerstwo chce iść w ścisłym kontakcie z nauczycielskim i ze Związkiem w pracy nad oświatą ludu i rozwojem szkolnictwa.

Następnie wygłoszono kilka zajmujących referatów o obniżeniu poczucia obowiązku u nauczycielstwa; Smulikowski — O pragmatyce służbowej nauczyciela. Po odczytaniu referatów odbywały się rozprawy.

Drugiego dnia rozpatrywano sprawy emerytalne

tów: A. Dobrowolski O wychowaniu obywatelskim, Rowid — O kształceniu nauczycieli, Klimek — O charakterze służbowym nauczyciela, w którym zaznaczył, że dotąd ustawa emerytalna opracowana nie została. Po ożywionych debatach postanowiono wystąpić do ministerstwa o możliwie śpieszne opracowanie ustawy emerytalnej w porozumieniu z Zarządem Związku.

Członek zarządu Makuch przedstawił sprawozdanie z działalności zarządu za rok ubiegły; prezes S. Nowak przedstawił zabiegi o nabycie uzdrowiska dla nauczycieli, co szczęśliwie dokonaniem zostało przez nabycie sanatorium D-ra Dluskiego w Zakopanem za 5 000 000 mk. Postanowiono budowę domu nauczycielskiego w Warszawie.

Postanowiono rozszerzyć na całą Rzeczpospolitą działalność pomocy doraźnej i kwartału pośmiertnego, funkcjonujących dzisiaj na terenie Galicji i polegających na 1) że po śmierci nauczyciela rodzina jego otrzymuje 2000 mk. zasiłku od kolegów, 2) pensję trzymiesięczną od skarbu.

Po południu drugiego dnia kol. Nawicki mówił o ustroju władz szkolnych według projektu rządowego i według projektu Związku. Według projektu rządowego Państwo ma być podzielone na okręgi szkolne. Na czele okręgów będą stać kuratorowie. Do współdziałania z kuratorami będą powołane Rady złożone z osób zawodowo pedagogicznych i społecznych. Rady szkolne okręgowe otrzymają nazwę Rad szkolnych powiatowych, a Inspektorzy szkolni okręgowi — inspektorów szkolnych. Zależność władz i urzędów szkolnych od administracji i policji znosi się.

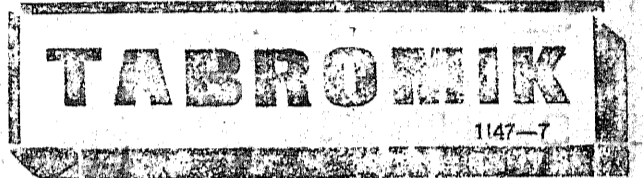
Według projektu Związku Ministerstwo W. R. i O. P. ma otrzymać nazwę Ministerstwa Wychowania i Oświecenia Publicznego. W województwach — ku-

ratorzy okręgowi, w powiatach inspektorzy, zająć częścią administracyjną szkół, wizytatorzy częścią pedagogiczno-naukową. Następnie projekt ma być oparty bardziej na decentralizacji i w tym celu mają być utworzone odpowiednie rady przy ministerstwie, przy kuratorach i przy inspektorach. Inspektorzy i wizytatorzy oraz kierownicy szkół wybieralni. Nadzór i szkolne zniżone, opieki szkolne z reformy, a pozostaną przy szkole pod kierunkiem nauczyciela ewentualnie rady pedagogicznej.

Szkoły średnie, o pięciu klasach, przyjmują młodzież po skończeniu szkoły powszechnej. Szkoły powszechne mają być dwuklasowe, cztery i siedem klasowe.

W drugim dniu odbyły się wybory uzupełniające do zarządu komisji rewizyjnej i sądu honorowego.

Trzeciego dnia wybrano delegację, która z prezesem na czele udała się do p. ministra W. R. i O. P. P. minister delegację przyjął i zapewnił poparcie wszystkich wniosków uchwalonych na zjeździe delegatów. Tegodnia po południu rozpatrywano i przyjęto wnioski nadesłane przez komisję i oddziały związku, a rozpatrzone przez komisję wniosków. Później zjazd zamknięto i delegaci rozjechali się.

Artystka wszechświatowej sławy, najpiękniejsza rzymianka

Pina Menichelli

we wspaniałym dramacie w 6 częściach p. t.

Trylogia Doriny

Obraz Agencji Kinematograficznej „Corso” w Warszawie.

Grand Kino

Poraz pierwszy w Łodzi

Dziś premiera!

Początek o godz. 5 po poł. w niedzielę o godz. 3 pp. ostat. o godz. 9.30 wiecz.

Pracownia sukien i okryć damskich

„ELEONORY”

wykonywa ustalunki starannie i elegancko ceny przystępne oraz porządku zdolna panna i uczennica. Alje Kościuszki 41 m. 16. 1147-5.

INZYNIER

lub technik młody, zdolny konstruktor maszyn i kreślarz

może otrzymać dobrą posadę z wielkimi widokami na przyszłość. 1171-4

Zgłaszać oferty do Administracji Pisma pod „Zdolny.”

Koperwas żelaza

do sprzedania

wagonowo i mniej. Oferty proszę składać w redakcji pod „Koperwas żelaza” 1164-1

Poszukuję pianino

automatyczne (nie elektryczne) zapłacę wysoką cenę, oferty; Biuro „Promień” Piotrkowska 81 sub „Piano” 9254-5.

Kupię żakiet karakulowy lub fokowy, oier

ty Biuro Promień Piotrkowska 81 pod „żakiet”. 1251-5.

Ser śmietankowy

zupełnie tłusty posiada, skład mała i sera S. Jakubowicz ul. Krótka 6-a, oraz sprzedają de alczna w filj, Andrzeja Nr 6. 1240-2.

Gruby papier

do pakowania Władość w administracji

Dr. med.

Stefan Kleniewski

ordynuje w chorobach płuc, krtani, gardła, nosa i uszu od 5-7 ulica Nowa 17 róg Sienkiewicza.

Przyjechał z Rosji Starszy foteograf

M. Kłamecki

zamieszkuje w Łodzi, Piotrkowska 91. godz. przyj. od 9-1 i od 4-7.

Kupuję

placę najwyższe ceny za brylanty, diamenty, stare srebra, perły i kwiaty lombardzkie oraz stare zegary i garderobę. Piotrkowska Nr 9, P. Kłamecki, awa oficya, II piętro. 1155-3

ZACUBIONO PORTFEL

zawieraający 1000 marek, paszporty rosyjski i niemiecki wydany w Radogoszczu na imię Teodora Karpińskiego, bilet wolnej jazdy po linii Zgierskiej, rewers na 2000 marek podpisany przez Jakuba Kwiecińskiego oraz inne dowody. Niniejszym proszę o zwrot dowodów do sprzedawcy gazet w Łódzkiej poczekalni kolejki dojazdowej Łódź-Zgierz, zatrzymawszy pieniądze. 1258-3

Zagubione dokumenty

Stokowski Józef zagubił paszport niemiecki wydany w Łodzi oraz patent na handel białem Ogrodowa 24. 4172-2

Szub ga Józef zagubił paszport niemiecki wydany w Łodzi Baluty, Spólna 22. 4157-1

Szarotka Wiharówna zagubiła matrykulę z Gimnazjum żeńskiego Anteli Rothert. 4150-1

Wolff Zbar zagubił paszport wydany przez konsula niemieckiego w Noworosyjska Okr. 12. 4006-1

Wławniewski Władysław zagubił paszport rosyjski wydany w Łodzi, Nowy Świat 24. 4167-1

Wławniewska Maria zagubiła legitymację chlebowa na 6 osób. 4112-1

Zagubiono matrykulę na imię Z. Flory Jabłomówny szkoły R. Sobolewskiej. 4143-1

Zęby

Za stare nawet połamane także złote zęby placę droższą niż wszędzie tylko na Andrzejka Nr 7 w prawej oficynie parteru **Madryczny**. proszę się przekonać. 1215-5

Piegi i pryszczki

usuwa radykalnie

krem „EROS” krem

do nabycia w aptekach, składach aptek, w aptekach i perfumiarach

Dr. Feliks Skusiewicz

ul. Andrzeja Nr. 11.

Choroby skórne i weneryczne Godziny przyjęć: od 9-11 i od 5-7 rano p.p. Panie 5-3 popoł.

Poszukujemy chłopca

władającego językiem polskim i niemieckim.

Zgłaszać się można od godz. 9-ej do 9½-ej w biurze firmy Józef A. Maer i S-ka, Piotrkowska 90. 1186-

Oleje maszynowe, cylindrowe, **Smar kołowy**
wrzecionowe i automobilowe. **BENZYNĘ**
ropę naftową, tłuszcze techniczne dostarcza natychmiast
w beczkach i cysternach

T-wo Handlowo-Naftowe „POLONIA”

WARSZAWA-Fraga, Targowa 30, telefon 196-54. ODDZIAŁ: Niecała 3, telefon 118 39.

Przebiegnę zaraz do firmy
Fahn i S-ka.
Oferty składać w bu-
dowie Sienkiewicza № 58.
1244-2

Poszukiwane
PIANINO
Blüthner
do 30.000 marek
Oferty biuro „Promień” Pro-
kowska 81 pod „Pianino”
1253-3

Kino Polonia
ul. Konstantynowska 10

od dzieci dawno oczekiwana

SERJA VI PROTEA

dramat w 6 częściach przewyższając, trąsając sensacją awenturami
i scenami akcentrycznymi wszystkie dotychczas demonstr.
serje. 1242-1

W dniu 25-go kwietnia 1920 r. odbędzie się

Ogólne Zebranie

Członków Kooperatywy spożywczej przy miejscowej Ra-
dzie Opiekuńczej w Radogoszczu w lokalu szkoły powsze-
chnej w domu p. Hilt'a o godzinie 3 ej po południu w 1-
szym terminie, w drugim terminie o godzinie 4-ej

Porządek dzienny;

- 1) Zgajenie zebrania
- 2) Odczytanie protokołu Ogólnego zebrania za rok 1919
- 3) Odczytanie bilansu oraz zysków i strat za rok 1919
- 4) Odczytanie protokołu Rady Nadzorczej
- 5) Podział zysku za rok 1920
- 6) Zatwierdzenie budżetu na rok 1920
- 7) Wybór 3-ech członków Rady Nadzorczej i 3-ech
członków Zarządu
- 8) Wolne wnioski.

1-1271

Rada Nadzorcza.

OGŁOSZENIE.

D. O. Gen. ogłasza niniejszem konkurs na

sprzedaz

mostu drewnianego

zbudowanego na rzece Prośnie, pomiędzy wsiami Warszówka o Dobrcem, w odległości
3 kl. od m. Kalisza.

Most długości 69 mtr., szerokość pokładu 4,8 metr. jezdnia 4,2 mtr. Konstrukcja na-
daje się łatwo do rozbiórki, przyczem uzyska się około 60 mtr. sześć. drzewa budowla-
nego i 16,78 mtr. sześć. drzewa opałowego.

Oferty na konkurs powyższego mostu należy składać do dn. 1 maja 1920 r. do
D. O. Gen. Łódź, Oddział III. b. Al. Kościuszki 4, gdzie również zasięgnąć można
szczegółowych informacji.

(Podstawa: № 1126.20 T. M. S. Wojsk. Dep. III. S. I. S. z dnia 29-II-1920 r.)

1216-1.

Za zgodność: Małocki ppor. I. Rcf. Inżynierji.
Z. r. (-) Kushinka ppłk. Szt. Gen. i Szef Sztabu.

Dom Handlowy

Maks Szenwic

Aleje Kościuszki № 87 otrzymał transport
papy dachowej
po cenie Mk. 105 za rolkę 20-to metrową. 1-1271

Kupuje meble, pianino

dywany perskie również zwy-
czajne. Kasy ogniowate. Zakie-
ty karakulowe i futra.
Ceny najwyższe.
Hotel Victoria, Piotrkowska 67
pokój № 5. 2-2511

Do sprzedania

karetka mało używana na ko-
łach gumowych. Wiadomość
Główna № 26. 1245-2.

Letnisko!

całodziennym utrzymaniem
w dużym ogrodzie-parku. Poko-
je widne i duże, okolica sucha
i leśnista, pianino na miejscu.
Swoboda, 15 min. od przystanku
tramwajowego „Helenówek”.
Wiadomość w cukierni Sza-
niawskiego między 1 a 3 popoł.
1246-2

LECZNICA ZĘBÓW

Zakład dentystyczny ST. DĄBROWSKIEGO Rozwadowska 1.

Niniejszym połam do wiadomości Szanownych
Pacjentów, iż z dniem 15 maja b. r. przestaje praco-
wać w mojej lecznicy pan Tadeusz Babat z powodu
zamierzonej likwidacji lub sprzedaży lecznicy, przeto
uprzednie proszę w razie jakiegokolwiek reklamacji,
złagażać się do tego terminu, po tym zaś terminie
żadne pretensje nie będą mogły być uwzględnione.

1212-1

Z poważaniem
H. Dąbrowska.

Z. Bartelski i H. Bleszyński

WARSZAWA, S-to - Krzyska 35
1119-4 telefon № 41-68, 131-88.

WYDZIAŁ NAFTOWY

poleca wszelkie produkty naftowe **OLEJE I SMARY**
hurtowo i detalicznie.

WŁASNE SKŁADY W WARSZAWIE.

Tereny naftowe i udziały brutto.

Szef wydziału WŁODZIMIERZ HERMANOWSKI.

Wódki nadzysły z Poznania

Do nabycia u F. Kowalskiego, handel win i wó-
dek. ul. Karolewska № 26, p. hurtownikom-rabat.
1250-2

Krzyszka

wiedeńskiej fabryki „Johann Kohn”
sprzedaje hurtowo i detalicznie po cenach
konkurencyjnych

Frydberg i Roc.
Łódź Piotrkowska 90.

Niemcy przygotowują odwet

Jak Niemcy w tajemnicy budują obronę powietrzną straszną w broni powietrznej, o której mówią z wyjątkiem.

BERLIN, w kwietniu. Zdawało się już, że już powiał w Europie lepszy wiatr. Mówiono już, że Niemcy uspokoili się, że wykonywują posłusznie warunki traktatu, że są zadowoleni i nie knują nic podejrzanego. Miały międzysojuszniczo w Niemczech przesyłać uspokajające raporty. Niemcy nie potrzebują broni, nie budują eskadry lotniczej. Nie przeszkadzało to, że żołnierzy dostali nagle świetne aparaty bojowe. Bo tym czasem Niemcy nie próżnują. Pracują z całym wysiłkiem, dążą do stworzenia nowej, nieprześcignionej broni straszliwej: nowych potworów powietrznej walki.

Oto biplan „Zeppelin Weke” objętości 42 metrów, o 4 motorach o sile 200 koni, mogący przy pomocy turbo kompresorów wznieść się do wysokości 6000 mtr. z szybkością 160 klm. na godzinę. Ilość osób (względnie żołnierzy) na pokładzie 25.

Oto aeroplan „Fokker V”, monoplan z jednym miejscem, o motorze 35 koni.

Oto okręt powietrzny Nugen, ze stali niklowej (lżejszy niż aparat z aluminium), mogący przelecieć z Europy do Ameryki w 50 godzinach.

A jak wynalazcy niemieccy pilnie pracują nad ulepszeniem modeli i konstrukcji lotniczych aparatów, świadczą także anonse: „Bacność kapitalistów Patent państwa niemieckiego do sprzedania. Szybkość dowolna przy prostym manewrowaniu. Upadek wyłączny. Niemożliwe złamanie skrzydeł. Kapitaliści niemieccy mają pierwszeństwo”...

Inny anons głosi: „Szuka się kapitalisty celem zrealizowania wynalazku lotniczego, przewrót kompletny w zasadach awiacji, motor znieślony. Czy trzeba będzie zwrócić się do zagranicy?”

A równocześnie rząd ogłasza nagrody po 50 000 mk. za wynalazki w dziedzinie zapewnienia większego bezpieczeństwa w lotach powietrznych.

A na posiedzeniu w Aero-Clubie w Berlinie, padają następujące słowa, tyle mówiące:

„Droń spoczywa, ale walka trwa dalej. Niemcy są w niebezpieczeństwie. Tylko praca i miłość bez granic ojczyzny może nas zbawić”

I w fabrykach niemieckich tworzy się w tajemnicy olbrzymi powietrzny do nowej, straszliwej, powietrznej wojny.

Sprawy polskie.

Przyjazd Kacelnika Kraju.

WILNO. 18 4. (PAT). Juro przybył tu Naczelnik państwa. Program obejmuje: Mowa wstępna, wręczenie odznak za obronę Wilna odczyty, przedstawienia w teatrach oraz kielki wydany przez Radę miejską.

OTWARCIE SESJI SEJMOWYCH.

WARSZAWA. 19 4. 2 godz. w noc. Cierpliwą oczekuje Stolica rozpoczęcia Sejmowych, sądząc, że Sejm sam upomni się o sytuację, która jeszcze przy pracy i wysiłkach mogła znaleźć się 3-go maja na plenum Sejmu.

NOWE KONSZACHTY NIEMIECKIE.

BYTOM. 19 4. (PAT) Polskie pismo śląskie donoszą, że Niemcy rozesłali do śląskich ulanych ludzi, dawnych żołnierzy i podoficerów, zwołanie do stawienia się pod broń. Wielu robotników, którzy przed okupacją przyjęli pracę na folwarkach, opuszcza nagle swe stanowiska, tłumacząc się, że stali rozkaz mobilizacyjny.

Kwarantanna.

BIALYSTOK. 19 4. Wkrótce na dworcu kolejowym w Białymstoku ma być utworzona kwarantanna dla osób przyjeżdżających z kresów wschodnich.

Chorzy będą odsyłani do szpitala.

W kwarantannie będą kąpiele i dezynfekcja odzieży.

Pieniądze podróżnych w kwarantannie będą od dawane zawiadowcy stacji do przechowania.

He chciano wywieźć zł 11 z P. i W.

KRAKÓW. 15 4. (PAT) Jak podają dzienniki, dyrektor okręgu skarbowego krakowskiego odesłał w tych dniach do Ministerjum skarbu w Warszawie skonfiskowane od 1 stycznia do 1 kwietnia r. b. to jest za 3 miesiące monety złote lub srebrne, oraz złoto i srebro w stanie surowym łącznej wartości przeszło 1 miljarda koron.

W pewnym wypadku skonfiskowano na przykład jednej osobie 50 kilogr. srebra w innym zaś znaleziono monet srebrnych i złotych za 2 miliony 320.000 koron. W pierwszych dniach kwietnia skonfiskowano u przemysłowców złoto i srebra na kilkanaście milionów koron.

Przerwanie ruchu kolejowego.

Na zasadzie rozporządzenia Rady ministrów na okres 10 dni od północy 17 kwietnia do północy 26 kwietnia włącznie w całości stemplowania na polecenie: 1) wstrzymać przyjmowanie na stacjach granicznych, leżących na terenie Polski, wszystkich pociągów osobowych, towarowych i łącznych parowozów z zagranicy i zagranicę;

2) przerwać wszelki ruch kolejowy między stacjami granicznymi, leżącymi na obcym terenie, a przemi stacjami na terenie Polski;

3) przerwać sprzedaż biletów, przyjmowanie i ładowanie bagażu i towarów zagranicę. Ładunki, przyjeżdżające do przewozu zagranicę i znajdujące się na stacjach nadawczych zatrzymać na tych stacjach, znajdujące się zaś w drodze dowieść i wyładować na stacjach stycznych z kolejami zagranicznymi względnie na stacjach stycznych kolei polskich. 27 kwietnia ładunki te wyładować dalej w drogę;

4) również wstrzymać całkowicie ruch na linii Brzesko-Włodawa-Chełm i Zawada-Włodzimierz-Wola oraz Chełm-Kowel;

5) przyjmowania i przewozu ładunków, adresowanych dla władz wojskowych, nie przerywa się przewozu z zagranicy nasion buraczanych, nawozów sztucznych i materiałów wybuchowych dla kopalni oraz węgla z Górnego Śląska i Karwiny do Polski i Niemiec, jakoteż aprowizacji z Gdańska do Polski i z Polski na tereny plebiscytowe.

Dzisiejszy numer „Rozwija”, zawiera 10 stron

WYKONANIE TRAKTATU I ROZBROJENIE!

Należy wyrwać kły niemieckiej bestji!

Pozbrojenie Niemiec.

Paryż, 19 (PAT) „Petit parisien” donosi, że Millerand i Lloyd George są zupełnie zgodni co do potrzeby rozbrowienia Niemiec. Zachodzą tylko drobne różnice w zapatrywaniu co do środków, których należy użyć ku temu celowi. Sojusznicy zajęli wyłącznie Zagłębie Ruhr, celem zapewnienia Francji dostawy węgla, zgodnie z warunkami traktatu pokojowego.

NACISK NA NIEMCY.

PARYŻ. 19 4. (PAT) Reprezentanci dyplomatyczni Wielkiej Brytanji i Belgji w Berlinie otrzymali już instrukcję od swoich rządów. Co do kroków, jakie mają poczynić w Berlinie, aby przeszkodzić ruchom partji wojennej i zmusić rząd niemiecki do respektowania postanowień traktatu wersalskiego.

Pełnomocnik włoski oczekuje polecenia z Rzymu, a w chwili gdy otrzyma odpowiednią instrukcję swego rządu, nota sprzymierzonych zostanie doręczona rządowi rzeszy. Między rządami państw sprzymierzonych panuje zupełna zgoda co do energicznego domagania się wykonania warunków traktatu. Konieczność wydania, względnie zniszczenia broni wyraził Chour-

chil w Izbie gmin.

OKUPACJA W FRANKFURCIE.

LJON. 19 4. (PAT) Belgijski minister wojny ogłosił, że załoga belgijska we Frankfurcie weźmie udział w wielkiej paradzie wojskowej, urządzonej przez Francuzów. W demonstracji tej weźmie również udział cała generalicja, aby nadać jej charakter uroczystości i dodać blasku. Ludność frankfurcka zachowuje się spokojnie.

NARADY ZASADNICZE.

LJON. 19 4. (PAT) „Matin” donosi o naradach między Millerandem, Lloyd Georgem i Nitim dla ułożenia prac w konferencji, co następuje: Dwie wielkie kwestje będą przedmiotem obrad, a mianowicie: rozbrowienie Niemiec i ustalenie klauzuli traktatu pokojowego z Turcją. Sądzą, że konferencja nie będzie trwała dłużej, niż 10 dni.

EWAKUACJA.

ZURYCH. 18 4. (PAT) Agencja Wolffa podaje, że rząd niemiecki polecił Reichswehrowi ewakuować w dniu 24 b.m. strefę neutralną.

Dookoła zagadnień polityki światowej.

Wszędzie tylko business.

Paryż, 19. (PAT) Z Kopenhagi donoszą o podpisaniu umowy angielsko-litewskiej, mocą której Anglja uzyskuje 15-letni monopol wydobyciu 35 lasów litewskich w zamian za pożyczkę w złocie.

NIEMOŻLIWE UZNANIE RZĄDU SOWIETÓW.

PARYŻ. 19 4. (PAT) Millerand oświadczył przedstawicielowi dziennika „Daily News”, że uznanie rządu sowieckiego jest niemożliwe.

CZICZERYN I RZĄD ANGIELSKI.

LONDYN. 18 4. (PAT) W odpowiedzi na ostatnią depezę iskrową rządu angielskiego Cziczeryn przesłał telegraficznie propozycje niezwłocznego podjęcia rokowań w Londynie.

PRZECIWKO OFICEROM.

LJON. 18 4. (PAT) Rada wojenna, zwołana

celem osądzenia generała Fourniera i 6 oficerów, którym akt oskarżenia zarzuca kapitulację forticy Mobeuge, ma odbyć pierwsze posiedzenie w poniedziałek. Przewidziano jest przeszło 25 posiedzeń. Liczba świadków zawiera przeszło 100 nazwisk, między innymi marszałka Focha i wielu innych generałów.

DENKIN.

LONDYN. 18 4. (PAT) Przybył tu gen. Denkin wraz z żoną.

CAILLEAUX.

WIEDEŃ. 18 4. (PAT) W procesie Cailleaux zażądał prokurator zastosowania jako kary deportacji więzienia lub wygnania.

WIEDEŃ BEZ ŻYWNOSCI.

WIEDEŃ. 18 4. (PAT) Z powodu strajku na konjacji jugosłowiańskiej i niektórych linjach austriackiej kolei południowej zboże i mąka z Włoch nie nadeszły. Wobec tego Wiedeń znalazł się w nader trudnym położeniu aprowizacyjnym.

Niedzwiedzie przysługi.

W Siedlcach odebrał sobie życie prezes Sądu Okręgowego Beczkowicz Samobójst. to jak pisze „Gazeta Poranna“ a raczej—tło, na jakim rozegrał się ten tragiczny wypadek, powinno zwrócić na siebie uwagę zarówno władz, jak i szerokiego ogółu społeczeństwa.

Tło sprawy jest następujące:
Na posiedzeniu, zwołanem w sprawie uroczności 3-maja, komendant garnizonu siedleckiego w ostrej formie zaczął czynić wyrzuty s. p. Beczkowiczowi, jako prezesowi sądu okręgowego, że w dniu imienin Naczelnika Państwa gmach sądu nie był dostatecznie udekorowany i iluminowany. Wywiązała się sprzeczka którą s. p. Beczkowicz tak wziął do serca, iż po powrocie do domu odebrał sobie życie; Z wynurzeń, jakie miał przed tragicznym zgonem do swych blizkich, wynika, że nie chodziło mu o zarzuty komendanta garnizonu siedleckiego, ale o to, że w Polsce zaczynają się zagnębiać obyczaje, godne carskiej Rosji.

Tragedja siedlecka nie jest niestety, faktem odosobnionym. Wystarczyło przeglądać prasę i zw. liberyjną z dnia imienin Naczelnika Państwa i długi czas potem, by dojść do przekonania, że niektórzy żarliwcy wyrządzają prawdziwie niedzwiedzią przysługę J. Piłsudskiemu, przybierając w ornamenty bizantyjskiej pokory i dworskiego pochlebstwa to uczucie szczerzej lojalności w stosunku do Głowy Państwa, jakie żywi dlań, niewiaptliwie, całe społeczeństwo polskie.

Niczem nie można popularności J. Piłsudskiego zaszkodzić, jak ta właśnie przesada w pochlebstwach i dworskiej uniżoności. Są to objawy wstrętne naturze polskiej, która nawet w stosunku do majestatu królewskiego umiała zachować swą godność i niezależność.

Nie dziwnego, że ludzie popełniają samobójstwa, gdy widzą, że w Polsce istnieje próba zaszczepienia tak nam obcych i wstrętnych bizantyjsko-tatarskich metod carskich. Ci którzy je na grunt nasz przeszczepić usiłują, wyrządzają Piłsudskiemu niedzwiedzią przysługę.

Przemysł i handel.

Zagłada naszego przemysłu lnianego.

Łasy zakładów Żyrardowskich — Zamiast 9.000 robotników tylko 1800.

Francuska firma handlowo-przemysłowa „Comptoir de l'Industrie Cotonière“ w Paryżu, prowadzi od kilku miesięcy układy z naszym ministrem um handlu i przemysłu, w sprawie objęcia w swe przedsiębiorstwo zakładów żyrdowskich. Nie od rzeczy więc będzie zapoznać czytelników z niedawną świetną przeszłością tych zakładów. Zakłady Żyrardowskie przed wojną były największą fabryką krajową, zastosowaną do wyrobu towarów lnianych. Oprócz lnu przerabiano jednocześnie i bawełnę.

Robotników pracowało do 9.000. Przez wojnę fabryka uciepiała w bardzo znacznym stopniu, będąc zdemolowaną nie tylko co do urządzeń technicznych wewnątrz, lecz i co do samych budowli. Najwięcej ucierpiał dział lniany.

Po wyjściu władz okupacyjnych fabryka ta przeszła pod zarząd państwowy i uzyskawszy subsydlum w wysokości 10.000.000 marek na uruchomienie fabryki, oraz pomoc rządową w postaci kredytu gwarancyjnego na sumę 100.000 funtów szterlingów na zakup surowców, puściła w ruch część swych warsztatów pracy.

Surowiec bawełniany, poczynając od 1 września roku zeszłego, przerabiał Żyrardów, otrzymując go z rządowego zakupu i do dnia 20 marca r. b. zużył dla fabrykacji 800 bal, czyli około 160 ton, oprócz tego w grudniu roku zeszłego zakupił dla siebie 2 wagony bawełny, otrzymawszy na ten cel 5 milionów marek.

Dla fabrykacji wyrobów lnianych posiłkuje się Żyrardów surowcem z terenów krajowych. Dzięki administracji państwowej i otrzymanej pomocy rządowej, udało się uruchomić wrzodni bawełnianych 12050, lnianych 1650, krosien bawełnianych 160, lnianych 250 i dać pracę 1.800 robotnikom.

Obecnie rząd zastanawia się nad zdjęciem zarządu przemysłowego, pod warunkiem jednak

powiększenia i wznowienia produkcji dotychczasowej i przywrócenia kapitałów prywatnych.

W związku z powyższymi jest rozważana propozycja konsorcjum, łączącego w sobie kapitał zagraniczny i niemiecki, które zainicjowało, iż będzie w tym celu przywrócić przedwojenną produkcję Żyrardowa.

Niemcy będą pouczać o męczeństwie Polski!

Czasy się zmieniają! Wielka reforma zapowiada się w Niemczech; Oto w szkołach niemieckich skasowany ma być system nauczania dotychczasowego w duchu imperjalistycznym a zastąpiony systemem bardziej zgodnym z zadaniami rządu obecnego. Trzeba było widocznie zamachu stanu aby zwrócić uwagę sfer kompetentnych na konieczność przedstawienia historii nowymz naracjom pod nowym kątem widzenia. Pewien historyk niemiecki oświadcza na łamach „Vorwaertsu, że naczelnie osobistości historyczne winny być ukazane w innym niż dotychczas świetle dla dobra uczniów niemieckich. Fryderyk II i Bismarck te dwa typy prusaka, pozbawionego wszelkich skrupułów staną się odąd w oczach małych niemców dwoma okrutnymi wilkami a nie największymi dobroczyńcami odczynu. Polityka aneksyjna będzie również poddana krytyce nowożytnego historyka niemieckiego. Dzieci pruskie dowiedzą się wreszcie iż Polska, Azacja i Lotaryngia były na ołtarzu męczeńskim i nauczą się podziwiać ich bohaterstwo się od-porna.

Tak zapowiada historyk niemiecki.

KUPUJE stare polanie ZĘBY
Jak również
stare polanie złoto,
PLACĘ NAJWIŻSZ: CE IV.
Zostać może w ogóle 2-ej poł. i 8-ej wiecz.
Piotrkowska 113 m. 8
1219-1. **JOYETZKO.**

DR. ADOLF KLESK.

MÓZG.

Porównywanie mózgu człowieka ze zwierzęciem wykazało przedewszystkiem, że mózgi ostatnie okazują małą ilość tak zwanych zwojów i im zwierze stoi wyżej, tem też tych pofałdowań jest więcej. Albowiem czaszka jest kulą niepodatną, mózgi więc w miarę silniejszego rozwoju chcą się w niej pomieścić, musi się fałdować.

Wielkie nadzieje pokładano w oznaczeniu wagi mózgu. Średni mózg Europejczyka waży około 1360 gramów, waga ta osiąga maksimum u mężczyzny około 30 roku życia, a u kobiety wcześniej. Sądzono, że inteligencja zależy od ilości tkanki mózgowej, lecz okazało się, że mózgi wielu wybitnych ludzi ważyły znacznie więcej np. Cuviera 1861 gramów, Kołty 1745, Petrarci 1602, Schyllera 1580, a u idiotów waga ona czasem dziwnie niewiele (np. około 60 gramów), nie wyklucza to jednak tego, że spoiykano mózgi o małej wadze także i u ludzi genialnych, a na odwrót, jednym z najcięższych mózgow był mózg pewnego zwykłego robotnika. Również i stosunek mózgu do wagi ciała nie dowodzi na szersze stanowcze, według niego bowiem powielenie wrobel być mądrzejszym od człowieka. Nie należy natomiast wątpić, że choć mózg nie jest siłą duszy, ani myśl tegoż wydzielną, to jednak jest on organem, w którym wszelkie wrażenia i wyższe czynności duchowe znajdują swą materialną ekspresję. Dowodzi tego wiele faktów i doświadczeń na zwierzętach, jako też sposobach na ludziach. Pierwszy Broca wykazał, że w okolicy wyspy mózgu i dolnego zwoju czołowego znajduje się u ludzi praworęcznych po stronie lewej (a u lewarów odwrotnie) miej-

sce po uszkodzeniu lub schorzeniu, którego człowiek traci mowę. Miejsca podobne, t. zw. ośrodki wykazano potem na powierzchni kory mózgowej i dla innych czynności tak, że obecnie mamy już wcale dokładną mapę lokalizacji ośrodków kory mózgowej.

Uszkodzenie danej partii mózgu wywołuje odpowiednie obwodowe porażenie w przeciwnej stronie ciała, (bo włókna nerwowe po wyjściu z mózgu krzyżują się), co naodwrot dozwala lekarzowi w razie porażenia na obwodzie oznaczyć miejsce, w którym miejscu w mózgu dana sprawa chorobowa się rozwija. Ważnem jest to bardzo dla chirurga, który przy operacji mózgu nie musi szukać po omacku dotarło, lecz musi swymi rękami otwierać czaszkę w ściśle oznaczonym miejscu.

Znany dokładnie porażenie następujących ośrodków mózgowych: ruchów, czucia, mowy, wzroku, słuchu, czytania, pisanie i t. d., jako też rozmaite ciekawe zoboczenia i ubytki funkcji, np. nie może mówić (chory mowę rozumie i odpowiada ewentualnie pismem lub powtarza słowa, lecz sam mówić nie może, czuciową (chory sam mówi, lecz nie rozumie mowy), utratę zdolności samodzielnego pisanie przy zachowaniu zdolności przepisywania, ślepotę psychiczną i wiele innych.

Wobec tego bardzo małaż ogromne znaczenie, jak zawiązywały się białe osobniki, pozbawiony zupełnie mózgu.

Niestety, zabieg ten utaja się wykonać bez narazenia życia tylko u zió i u ptaków, a jedynie Goltz miał to szczęście, że operował trzy psy, pozbawione operacyjnie mózgu przez pewien czas.

Zwierzęta takie okazują zupełną apatię, wykonywają ruchy tylko z konieczności (np. gapiła się chwili, rzucony w powietrze), natomiast brak im wszelkich objawów tzw. wyższych czynności a tylko pozostają odruchowe (np. drapać się, jedzenie gdy pysk lub dziób wstawi się im do-

jadła).

U człowieka obserwowano nieraz wielkie chorobowe spustoszenia mózgu i co ciekawe, czasem przy niewielkich stosunkowo obwodach zużycia. Trudnym jest sobie można tem, że zmiany te występują zwolna i to zwykle w jednej półkuli, tak, że reszta mózgu i druga półkula mają sposobność i czas objąć zastępczo pewne funkcje.

Natomiast nie udało się dotąd wykazać w mózgu siedliska t. zw. wyższych czynności duszy ludzkiej. Jedynie tylko przy uszkodzeniu ośrodków czołowych spotka się nieraz u chorych utratę pamięci, niecierpliwosć i falwe wrodzenie w gniew lub u osób żywych w przygnębienie, letarg i ospałość.

Wiele natomiast chorób umysłowych przebiega bez pozostawienia wybitnych (przynajmniej obecnymi sposobami wykazywalnych) zmian w mózgu. Zauważkowe więc przez Kretschmera szukanie leży w mózgu nie doprowadzono i dozwolano, na niego do żadnych wniosków. Nie da się zamieszkić, że pewna nawet struktura może skończyć się czyinność małą i siedzi w mózgu i w wielu wyjątkach skuteczenie polega właśnie na deponowaniu uzyskanych doświadczeń w pewnym porządku w komórki mózgowych od tego jednakże jest to do duszy.

Mózg porównać też można z instrumentem muzycznym o bardzo wielu tonach. Uszkodzenie strun odbija się zaraz dobitnie na wybrany melodię, lecz gdy jest on zrywany, to boski melodię wygrywa nie tylko jego właściciel, który jakoś wiec nie ślepił w ten lub ów miejscu w instrumentie, to i inne zni doświadczenia i unie dobywać z niego tonu niezauważalnego i piękne, że zapomniał się na chwilę, iż przed instrumentem też to rzecz znieka i zmienia się i czasem zniszcza się i w próci się rozpad. Tym mistrzem zaś tonów jest dusza ludzka.

CASINO

Dziś premiera!

Dziś premiera!

Jedna z najwybitniejszych obrazów obecnego sezonu

„RÓŻA WSCHODU”

Czarowna opowieść z tysiąca i jednej nocy w 6 aktach.

W roli tytułowej najpiękniejsza wiedeńska

LILI MARISZKA

Obraz cały zdjęty w Konstantynopolu, nad Bosforem na tle najpiękniejszych krajobrazów wschodu. Niezrównana wystawa i efekty!

1256-1

Sceny pełne olśniewającego wschodniego przepychu! Początek ostatniego przedstawienia o 9.30.
Passe-partout nieważne.

ODEON

I Serja

I Serja

Dramat życiowy w 5 aktach według słynnej powieści

JOLANTY MARES

p. t.

LILI PANNA

w roli głównej

MIA BANKAU

Bogata wystawa. — Piękne toalety.

Obraz ten cieszył się w Warszawie niebywałym dotychczas powodzeniem.

Passepartout ważne tylko na I-sze przedstawienie.

Początek pierwszego przedstawienia o 3 — ostatniego 9.15.

Wymagania ogłoszenia:

Typo i sprzedaż:

A.A. dywany, gardersby, futra, bielizna, różne sprzęty domowe. Placę m. 6, róg Dąbrowska 45 m. 6, róg Dąbrowska. 2640-23 n w c

A.A. Kredens, stół, krzesła, otaczane, łóżka, materace, szafy, bielizniarki, stół; sprzedam tanio. - Piotrkowska 261-4. front. 4154-6

A meblakie chomąta z białym okuciem w dobrym stanie okazują do sprzedania w Pabjanicach Konstanyńska 12. 4145-1

Bryczka, powozy, lando i klacz czystej krwi pełnej Amerykańskiej, rolwagi parokonne i potężne, wozy węglarskie i lekkie, kola ciężkie, wozowe, i rolwagowe, używane i nowej satkrower i maszyny do szycia. Do sprzedania, Kilińskiego 23. n. w. i c. 4077-1

Dochodowe 3-y domy w śródmieściu do sprzedania zaraz na dogodnych warunkach. Wiadomość Warszawska 13 Jan Spiewak. p. n. w. 3966-1.

Domek niewielki kupię. Oferty do administracji Rozwoju pod „Domek” z ceną i wskazaniem miejsca. 1

Dom do sprzedania na Aleksandrowskiej 71. Wiadomość: Brzezińska 9, u gospodarza. 4062-1

Do sprzedania: dom drewniany o 13 tu. mieszkaniami z szopami, bryka parokonna, towarowa, rolwaga lekka, wóz, 4 kolo do rolwagi, dwa wolanty, 3 dorożki ze skórą, 3 resorki lekkie. Wiadomość: Kalenbacha 24 (Baluty), u gospodarza. 4074-1

Do sprzedania: Wysokie nowe lutyl myśliwskie dubeltówka mandolina włoska, i bluza oficerska. Zgłoszenia Konstanyńska 84 I-e. p. pralnia.

Do sprzedania palto jedwabne nowe. Rozwadowska 16 sklep spożywczy. 4059-1

Domek murowany z ogródkiem zaraz do sprzedania; Ruda-Pabjanicka (na Górach), gm. Brus, ul. Heleny 14 428, J. Jung obok młyna mechanicznego. 4155-1

Fortepian sprzedam. Piotrkowska 145, m. 26. 4137-3

Jest do sprzedania resorka kolijna średniej wielkości w dobrym stanie. Wiadomość: Konstanyńska 21. 4057-1

Kupię ucnek murowany do 40 tysięcy marek. Pośrednictwo nie wyklucone. Oferty w Rozwoju sub „Pośrednictwo” 4156-2

Kasa ogniowala do sprzedania; tamże pokój kawalerski do wynajęcia. Szkolna 35 m. 10 3976-1

Kupię sztance balansowe; wiadomość, Dziecina 20, w słu-sarni. 3990-1

Kupię walce do młyna od 400 do 700 milimetr. Oferty proszę składać, ul. Południowa 17 pralnia. 3997-1

Koncertowe pianino Beckera do sprzedania. Główna 41 m. 2. co 2 dz. 4028-1

Kilki rasowe kupię. Wiadomość Sienkiewicza 58. Wiadomość Nielubowicz. 4010-1

Komplet instrumentów dętych jest do sprzedania w Diurowie za Pabjanicami. Zgłoszenia osobiste lub pisemne przyjmuje Urząd gminy. 4056-2

Kupię w Sieradzu, lub pod; 3 morgi dobrego gruntu z domem. Oferty „Rozwoj” dla „Stanisława” 4111-1

Linoleum do sprzedania, około 40 arszyn plac Dąbrowskiego 4 m. 11. 4118-5

Mam kilka domów do sprzedania w śródmieściu na dogodnych warunkach. Wiadomość: Fabryczna 13, Barański. 4121-1

Młyn motorowy do sprzedania wiadomość Szkolna 38 m. 10 4973-2

Maszyna do pisania systemu „Yost”, szeraka 143 mm., okazuje do sprzedania. Wiadomość; ul. Krótka 4, biuro Stowarzyszenia Właścicieli Nieruchomości. p w s 4043-1

Mebla stołowego, sypialnego, szafy, otomane, unywalone, stółki karciany, zegar maszynowy, etażerki, słupki, wieszak, wyprzedam tanio. Piotrkowska 223 -3 i p. front. 4074-4

Maszynę do szycia prawie nową sprzedam Ogrodowa 29 m 14 w bramie. 4153-2

Meble różne dębowe sprzedam Sienkiewicza, 59 m. 21 oficyna II wejście i piętro. 431-4

Okazują tanio kilkanaście ha-lek jedwabnych do sprzedania. Piotrkowska 132-8 425-1

Pianina do sprzedania z powodu wyjazdu. Średnia 105. 4103-2

Powoz mało używany, przedwojennej roboty, do sprzedania. Wiadomość; ul. Brzezińska 57-a w domu „A. Szyllera. 4065-1

Power damski i męski do sprzedania. Piotrkowska 178, fryzjer Krzemieński 3969-3

Power sprzedam. Łagiewnicka 30 m. 81. 4130-2

Pesorka duża do sprzedania. Cegielniana 5, wiad. u stróża 4104-1

Power „Ormonde” w dobrym stanie, 2500 mk., sprzedam. Składowa 23-21, od 10-12. 1

Power w dobrym stanie z wolnym kołem do sprzedania. Wiadomość ul. Pańska 34. W. Gotner. 4092-1

Sprzedam sklep z powodu zmiany interesu. Główna 17. R. A 3957-1

Sprzedam meble z pokoju i kuchni; Piotrkowska 134. m. 9 II piętro, oficyna. n. w. c. 4093-1

Sprzedam łóżka z materacem hamak i leżak Nowo Cegielniana 27 m. 12. n. i p. 4054-1

30,000 butelek używanych trzech typów do sprzedania na Kre-sach. Oferty „Reklama Polska” Jasna 10, Warszawa, sub. „Ostom” lub tel. 92-63. 1238-1.

Sprzedają 2 szafy dębowe, tremo i 2 kandelabry stołowe „Praget” po ście w Obejrzec Rozwadowska 76, w sklepie. 4045-1

Sklep spożywczy - kolonialny sprzedam z powodu choroby właściciela. Rozwadowska 6, sklep. 4046-1

Salonik machonilowy sprzedam. Sienkiewicza 31-a -1. 4042-1

Sklep spożywczy do sprzedania z powodu wyjazdu Zielona 17 Baluty. 4144-3

Sprzedam żakiet, spodnie i kamazę. Jeljasza 28 m. 1. 4150-3

Sprzedam rower prawie nowy ul. Rzgowska 63 Roman. 4159-2

Sprzedam dom w Łodzi Wiadomość Juliusza 28 m. 1. 4149-3

Torebki paciorkowe do sprzedania. Andrzeja 43 m. 13: lewa oficyna. w c s 4060-1

Z powodu wyjazdu jest dom do sprzedania; cena 310 tysięcy mk. dochód 15 tysięcy Wiadomość: ulica Przędzalniana 11 m. 25 Grzelka. 4149-2

Różne.

A.A.A.A. Kto pragnie mieć maszynę do szycia niech odeśle ją lub zawiadomi Radwaiska 42-66. 4106-1

A.A. Nauczycielki różnej nauki, rodowici na wakacje polskie Biuro Pedagogiczno-rekomendacyjne. Ludwiskiej, Piotrkowska 109. 59.1-7 p n w

Akuszerka - masażystka Trena-kier Benedykta 18 m. 20 c n w 2565-29

Akuszerka Marja Kubicka przyjmuje. Piotrkowska 199 3708-6

Akuszerka Golańska przyjmuje zamówienia. Kilińskiego 152 4134-8

Dwa koledzy w wieku lat 24 i 27, urzędnicy państwowi mający zabezpieczony byt, pragną poznać dwie panny do lat 25, w celu matrymonialnym. Rzecz traktuje się poważnie Dyskrecja zachowana. Łaska we zgłoszenia z fotografiami w alim. mniejszego pisma dla okaziciela znaczka tramwajowego № 5317. 4100-2

Dożycia domu potrzebny zaraz Zgłaszać się, Sienkiewicza 25, rano od 8-9 i od 1-3 po poł. 4133-3

Do gospodarstwa u samotnego potrzebna osoba pracowita, z dobrą świadomością. Wiadomość; ul. Główna 11 m. 17, od 1-ej do 2-ej i od 7-ej do 8-ej wieczór. 4069-1

Geometra poszukiwany dla dania w-kazówek przy pomiarach ziemnych Oferty w Rozwoju sub „Geometra” 4108-1

Wolontaria w średnim wieku poszukuje pracy. Mogę się zająć gospodarstwem u samotnej osoby. Benedykta 45 m. 41. 4044-1

Wysłak Antonina lat 56, wyszła z domu przy ul. N. Zgierskiej 4, 16 b. m. o godz. 4 pp. i dotąd nie wróciła. Ktoby cośkolwiek wiedział o niej, proszony jest o zawiadomienie pod powyżej wskazanym adresem. 410-1

Wysłak Antonina lat 56, wyszła z domu przy ul. N. Zgierskiej 4, 16 b. m. o godz. 4 pp. i dotąd nie wróciła. Ktoby cośkolwiek wiedział o niej, proszony jest o zawiadomienie pod powyżej wskazanym adresem. 410-1

LUCENA
Dziś
PRZEDSTAWIENIE
dla dzieci i młodzieży.
Początek o g. 5.15 p.p.
Ceny miejsc od Mk.1.90.

Letnie mieszkania w Rudzie Pabjanickiej są jeszcze do wynajęcia mieszkania w pięknej, suchej willi, otoczonej do-kola lasem; 2 minuty drogi od stacji tramwajowej. Wiadomość: Ruda-Pabjanicka, Czarna Droga 90, codziennie od godz. 3-6 po poł. 4156-7

Lokal złożony z 2 pokoi sto-lecznych z kuchnią, elektrycznym oświetleniem, w centrum miasta do odstąpienia. Oferty z ceną pod „Odnajmę” w Rozwoju. co 2 dz 3985-2

Loba Zygmunt wyszedłszy z domu dn. 4 lutego, dotychczas nie wrócił. Ktoby wiedział o nim uprasza się zawiadomić matkę Wysoka 27 4138-1

Młody inteligentny mężczyzna poszukuje pokoju umeblowanego przy chrześcijańskiej rodzinie, z całodziennym utrzymaniem lub bez. Oferty do administracji Rozwoju pod „L. R.” 4152-3

Potrzebna zdolna panienka do szycia. Ul. Główna 24 m. 11 4126-1

Poszukuję posady gospodyni w wieś; znam się dobrze na gospodarstwie, posiadam świadectwa. Oferty do Rozwoju dla „S. S.” 4141-1

Potrzeba 20-30 osób lub 1000 mk. na 1-2 tyż w kinaletki w Towarzystwie. Wiadomość; ul. Gubernatorska 34 (u gospodarza). 440-3

Potrzebny jest stróż. Zgłaszać się do gospodarza. Nowy-Rynek 5. 4157-2

Potrzebny stróż Benedykta 16. w s 4163-1

Potrzebny zdolny chłopiec do roboty o-rodowych. Wileńska 14 Karolew. 4117-1

Panienci potrzebne do usług w Górnym oraz chłopiec w cukierni T. Szaniawskiego. 4116-2

Potrzebny chłopiec do praktyki Zakład malarski, Jan Janowski, Sienkiewicza 91. 4114-3

Potrzebny uczeń do grawera. Piotrkowska 89, Szczepański. 431-5

Przybyła się suczka biała, pokrowca. Odebrać można za zwrotem kosztów Bratowska 14, przy Katnej. 4124-5

Potrzebny subjekt lub panienka do sklepu tabacznego od zaraz. Oferty pod „W. A.” w administracji Rozwoju. 4115-2

Piesek mały, jasny - żółty zagubiony. Wabi się „Pacy”. Odprowadzić za nagrodą. Piotrkowska 17 m. 6 410-1

Przyłąkał się wyżej maści brązowej, pod szyją biały. Odebrać można Zielona 40, Skrzynecki. 4146-1

Potrzebna zdolna podręczna. Piotrkowska 45, II piętro. 4142-1

Poszukuję technika budowlanego do kreslenia. Oferty z podaniem wysokości wynagrodzenia adresować; Magistrat, Pabjanice, Wydział budowlany dla inżyniera J. M. 415b-1

CORSO
Zielona 2. Spec. przejst. dla młodzieży.
Pocz. od codz. o g. 3 pp. w sob. niedz. o g. 1 pp. 124-3

Potrzebna zdolna panienka. Zgłosić się Ciemna 19 -5 ul. Łutomierska.

Potrzebny wykwalifikowany pomocnik sekretarza gminy, kawaler; wynagrodzenie do dziewięćset marek miesięcznie. Oferty nadsyłać pod adresem: Urząd gminy Bratoszewice, poczta Główno. 3846-2

Potrzebne zdolne panny do szycia. Nawrot 25 m 13.

Potrzebne uczennice do kape-luszy i sztucznych kwiatów. E. Fiedler Nawrot 1-a. 3950-2

Potrzebna zaraz panienka do szycia. Zgłaszać się; Ciemna 59, m. 5. 4012-1

Potrzebne zaraz kompletne zdolne panny do pracowni sukien. Pańska 12-7. 4084-1 n p

Potrzebne zdolne panienki do obsługi gości; wiadomość, Piotrkowska 103-34. 4070-1 n w

Pedagogiczne Towarzystwo Poży-czkowo Oszczęd. Zgierska 64, przyjmuje wkłady na oszczędność, wydaje pożyczki markowe. 1528 cz. n.-45

Skradziono Janowi Poradziń-skemu portfel zawierający paszport rosyjski, przepustkę z fotografią wydaną w Moskwie pow. Jarociński i 320 marek. Zielona 8 m. 31. 4109-3

Stroiciel fortepianów z firmy „Arnold Fibiger” w Kaliszu, Rozwadowska 6-4. n 4151-5

Skradziono paszport na imię S. Walentego. Olszewskiego, książeczkę związku „Praca” i los loterii Czerwonego Krzyża Przędzalniana 40 m. 1. 4081-1

Skradziono Bronisławie Wal-czyńskiej paszport niem. wyd. w Łodzi i kwit na kaucję mk. 50 z Elektrowni Łódzkiej.

Zarząd Łódzkiego Rzemieślniczego Towarzystwa Poży-czkowo-Oszczędnościowego ul. Sienkiewicza 140 podaje do wiadomości, że wyłaje pożyczki, jak również przyjmując wkłady oszczędnościowe na oprocentowanie od 9-2 i wtork czw. soboty 5-7 pp. n 3910 - 30,000 marek na hipotecę w Towarzystwie, poszukuje szmatek zięgalski. Oferty w Rozwoju pod literą „B” co 3 da. 4039-1

Zagubione dokumenty.
Kasinski Roman zagubił pasz-port niemiecki wydany w Łodzi Przędzalniana 65. 433-1

Brykowska Magdalena zagubiła paszport rosyjski wydany w Pabjanicach. Benedykta 24. 4126-3

Berńska Olga zagubiła legity-mację chłedową na 3 osoby. 4119-1

Bhoryszczówna Regina zagubiła paszport niem. wyd. w Łodzi Piotrkowska 27. 4005-1

Ciszynski Antoni zagubił pasz-port wydany w gm. Lubian-ów Spacerowa 12 Baluty. 4036-1

Fajst Stefan zagubił paszport niemiecki wyd. w Łodzi, Średnia 51. 447-3

Fandryca Jozef zagubił pasz-port tymczasowy wydany w Łodzi, Żeglana 2. 4041-1

Fojys Marja zagubiła paszport wydany w Moskwie z konsu-latu polskiego, Karolewska 5. 4017-1

Gwanek Marczek zagubił pasz-port niemiecki i rosyjski wyd. w Pabjanicach Konstanyńska 90. 4120-3

Jozwicka Januwa zagubiła ma-trykę z psęgi p. Redkowskiej i Z. Wacławskiej. 425-1

Jelbasa Tomasz zagubił nad-ka kartę wyd. w gm. Łaznow-Rokicińska 101.

Jowalczyk Marta zagubiła pasz-port wyd. w gm. Wola S. w Mieczka Górny rynek 5-4 4071-1

Jowalczyk Jozef zagubił legity-mację chłedową na 4 osoby

Jowalczyk Franciszek zagubił paszport niemiecki wydany w Łaska. 4016-1

Lityński Marjan zagubił pasz-port tymczasowy wydany w gminie Porow pow. Częstochowski Rokicińska m. 13 427-3

Lucinińska Petronela, zagubiła dowód osobisty wyd. w woj-sławicach. Tymenice, gm. woj-sławice. 3747-1

Ludwig Karol Juliusz zagubił paszport rosyjski wydany w Łodzi. Pańska 4019-1

Lubinska Hanna zagubiła pasz-port niem. wyd. w Łodzi Za-wadzka 25. 4085-1

Michałowicz Adam zagubił legitymację narutową i węglo-wą Chłodna 6. 4128-1

Marja Baumgartówna uczennica gimn. Z. Pętkowskiej i W. Macińskiego zgubiła matrykę. 4107-1

Morawski Lucjan zagubił pasz-port niem. wyd. w Łodzi Za-wadzka 10 Baluty. 3995-1

Prylińska Anna zagubiła pasz-port niemiecki wyd. w Łasku Chojuy Marszałkowska 5. 4152-3

Pachubiński Stanisław i Bronisława zagubili paszporty niemieckie wydane w Łodzi i Kutnie. Kilińskiego 90. 4115-3

Pozner Jan zagubił paszport tymczasowy wydany w Łodzi Zawadzka 66 Baluty 4018-1

Sobczak Marja zagubiła pasz-port niemiecki wydany w Łodzi. 4086-1

Szerer Adolf zagubił paszport niemiecki wydany w Łodzi Konstanyńska 119. 4014-1